

Toegankelijkheid en handicap

Bron: Water Aid

Een waterpomp die al zittend kan bediend worden

Wist u hoe u activiteiten toegankelijker maakt voor mensen met een handicap?

Toegankelijkheid is een zeer ruim begrip dat vele ladingen dekt. Een toegankelijke samenleving in Noord en Zuid schept meer kansen voor iedereen.

Toegankelijkheid krijgt nu nog al te vaak een louter Westerse invulling maar mensen met een handicap uit het Zuiden ijveren meer en meer voor een toepassing van het concept vanuit hun eigen leefsituatie. Deze folder wil een eerste stap zijn om u en uw partners te laten nadenken over hoe u de toegankelijkheid van uw activiteiten en organisatie kunt verbeteren. Belangrijk daarbij is dat toegankelijkheid een mentaliteitswijziging vraagt naast technische aanpassingen.

“Staten die Partij zijn nemen passende maatregelen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en –systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor, of verleend worden aan het publiek, in zowel stedelijke als landelijke gebieden”

(Verdrag voor de rechten van een persoon met een handicap, artikel 9)

Verdrag voor de rechten van personen met een handicap: oproep aan NGO's !

In december 2006 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag voor de rechten van personen met een handicap aan en sinds mei 2008 is het in werking. Dit is het eerste mensenrechtenverdrag van de 21^e eeuw. Voor de eerste maal legt het aan de lidstaten van de VN een bindende regelgeving op rond rechten van personen met een handicap.

Artikel 9 stelt expliciet dat:

“Staten die Partij zijn nemen passende maatregelen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en –systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor, of verleend worden aan het publiek, in zowel stedelijke als landelijke gebieden”.

Toegankelijkheid gaat dus over toegankelijkheid tot gebouwen en transport maar ook tot informatie en communicatietechnologieën.

Onze NGO bereikt al personen met een handicap

Ongetwijfeld bereikt u met uw huidige activiteiten al personen met een handicap. Mensen met een handicap maken namelijk deel uit van de gemeenschappen waaraan uw NGO steun verleent. Toch zijn er redenen om aan te nemen dat personen met een handicap niet in dezelfde mate baat hebben bij uw acties.

We verduidelijken dit even met een voorbeeld per type handicap. We benadrukken wel dat iedere persoon met een handicap anders is. Mogelijkheden en beperkingen

verschillen sterk volgens de aard en graad van de handicap, de leeftijd en de persoonlijkheid van de betrokkene.

Personen met een fysieke handicap

Voor personen met een fysieke handicap is vooral fysieke toegankelijkheid van belang. Dit betekent dat ze op een onafhankelijke en gelijkwaardige manier toegang hebben tot gebouwen en transport. Ook andere mensen hebben baat bij een toegankelijke omgeving. Denken we maar aan zware mensen, mensen met kinderwagens of met tijdelijke mobiliteitsbeperkingen na een operatie.

Personen met een visuele of auditieve handicap

Personen met een visuele of auditieve handicap hebben vooral behoefte aan voor hen toegankelijke informatie en communicatie. Voor mensen met een visuele handicap gaat het over de toegankelijkheid van teksten, beeldmateriaal en andere visuele voorstellingen, zoals bijvoorbeeld kleuren. Voor mensen met een auditieve handicap is het vooral belangrijk te leren liplezen en gebarentaal te leren gebruiken.

Personen met een verstandelijke handicap

Mensen met een verstandelijke handicap hebben behoefte aan informatie en vorming op hun niveau. Er is in Vlaanderen een beperkt aanbod mondiale vorming dat zich richt op kinderen en volwassenen met een verstandelijke handicap. Ook naar mensen met een verstandelijke handicap in het Zuiden toe is er nood aan aangepast vormingsmateriaal rond onder meer hiv/aids.

Kinderen en ouderen met een handicap

Kinderen hebben recht op toegankelijke informatie aangepast aan hun leeftijd en de mogelijkheden die ze

met hun handicap hebben. Als we ouder zijn krijgen we vroeg of laat allemaal te maken met handicaps. We gaan fysiek achteruit en kunnen moeilijker informatie verwerken.

Wat kunt u concreet doen?

Werken aan integrale toegankelijkheid, houdt in dat er aandacht is voor volgende aspecten:

Mentale toegankelijkheid: de manier waarop men onthaald en behandeld wordt. Dit is de belangrijkste vorm van toegankelijkheid waarbij het hier gaat over iemands houding en gedrag tegenover mensen met een handicap. Open staan voor personen met een handicap en bereid zijn hen te helpen of naar een oplossing te zoeken is een eerste voorwaarde voor het creëren van toegankelijkheid.

Bron: Water Aid
Een hellend vlak geeft toegang tot het toilet

Fysieke toegankelijkheid: Een plaats is pas fysiek toegankelijk wanneer ze bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar is.

- Bereikbaar: het kunnen bereiken van een gebouw of plaats, bijvoorbeeld, een obstakelvrij toegangspad..
- Betreedbaar: zelfstandig een gebouw kunnen binnengaan via een hellend vlak of een brede toegangsdeur.
- Bruikbaar: de mate waarin iedereen gebouwen en gebruiksvoorwerpen kan gebruiken voor de functies waartoe ze bestemd zijn. Niet iedereen kan bv. een loodzware deur na een hellend vlak openen.

Toegankelijkheid van geschreven info.

Om geschreven informatie toegankelijk te maken voor personen die blind zijn, kan men de tekst omzetten in braille, op cassette of CD-ROM inlezen. Voor mensen die slechtziend zijn kan grootletterdruk gebruikt worden. Ook eenvoudig woordgebruik en eenvoudige zinsbouw zijn van belang om een tekst toegankelijk te maken voor mensen met een verstandelijke handicap maar ook voor mensen met beperkte leesvaardigheid of voor dove personen. Zij zijn dikwijls verbaal zwak en kunnen niet altijd goed overweg met teksten. In het Zuiden ontbreken vaak de nodige financiële en technische middelen om teksten in aangepaste vorm aan te maken. Anderzijds wordt er standaard al meer een beroep gedaan op alternatieven omdat vele mensen niet kunnen lezen.

Toegankelijkheid van gesproken informatie:

Dove personen die willen liplezen, moeten de lippen en gelaatstrekken van hun gesprekspartners kunnen zien. Ook eenvoudig taalgebruik en een goede articulatie is aangewezen. Ondersteunende gebaren kunnen veel duidelijk maken, ook voor mensen met een verstandelijke handicap die vaak moeite hebben met het abstracte karakter van de taal. Sommige doven en mensen met een verstandelijke handicap kunnen zich verstaanbaar maken door te spreken, anderen kunnen enkel communiceren via gebarentaal. Gebarentolken kunnen dit dan vertalen naar spreektaal maar ook mensen die geen doventaal kennen, kunnen veel begrijpen via gebaren.

Toegankelijkheid van audiovisuele media.

In het Noorden maar ook in het Zuiden spelen audiovisuele media een alsmaar grotere maatschappelijke rol. Het stelt ons voor nieuwe uitdagingen. Commentaar op televisie, video, CD-ROM, of DVD kan toegankelijk gemaakt worden via ondertiteling. Voor blinde personen kan er een auditieve beschrijving van visuele elementen op CD-ROM of DVD worden toegevoegd. Men noemt dit audiobeschrijving.

Toegankelijkheid van computertechnologie en internet

Het internet is een venster op de wereld, ook voor mensen uit het Zuiden. Vandaar dat in het kader van ontwikkelingssamenwerking veel aandacht gaat naar ICT-programma's. Daarbij zet men bijvoorbeeld internetcafés op en geeft de lokale bevolking vorming om computersoftware en internet te leren gebruiken. Als uw NGO een dergelijke opleiding ondersteunt, kunt u er bewust voor kiezen om ook personen met een handicap deze opleiding te laten volgen. Voor personen met beperkte mobiliteit biedt het internet de mogelijkheid om informatie op te zoeken die anders voor hen onbereikbaar blijft. Voor blinde en slechtziende personen bestaat er aangepaste software. De layout van websites bevat best kleurcontrasten en een overzichtelijke structuur. Verder verhoogt helder en eenvoudig taalgebruik de leesbaarheid voor iedereen. Ook wie moeilijk leest, begrijpt dan wat er staat. Het kan hierbij zowel gaan om mensen met een lage scholingsgraad en/of een verstandelijke handicap.

Nuttige bronnen:

- Een overzicht van hoe u websites toegankelijk maakt voor verschillende doelgroepen, vindt u op: <http://www.anysurfer.be> U kan er ook het kwaliteitslabel Anysurfer aanvragen. Dit label geeft aan dat uw website toegankelijk is voor iedereen.
- Dilly, D. Handbook: accessibility and tool adaptations for disabled workers in post-conflict and developing countries. International Labour Organisation, 1997.
- PHOS. Accessibility for the Disabled: A Design Manual for a Barrier-Free Environment, 2005.

Welke diensten kan PHOS uw NGO aanbieden?

- Literatuur en contactpersonen met terreinervaring rond handicap en toegankelijkheid.
- Advisering voor het handicap-gevoeliger maken van het organisatiebeleid rond toegankelijkheid.
- Ondersteuning bij het uitwerken van vormingsmateriaal naar medewerkers van uw NGO en/of de partners toe.
- Bemiddeling in functie van samenwerking met lokale organisaties van mensen met een handicap in de regio waar u actief bent.
- Dienstverlening op maat in onderlinge afspraak.

Contacteer ons vrijblijvend:

PHOS, Tivolistraat 45, bus 3, 1020 Laken | tel: 02/421.24.30

email: secretariaat@phos.be